

Ryszard Tomkiewicz

Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego 2001-2005

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 3, 463-465

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ryszard Tomkiewicz

Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego 2001–2005

Zarząd Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie minionej kadencji pracował od 8 czerwca 2001 r. do 30 maja 2005 r. Prezesem był prof. Jerzy Suchta. Na koniec grudnia 2004 r. Towarzystwo liczyło stu czterdziestu sześciu członków zwyczajnych i dwudziestu jeden honorowych – ogółem sto sześćdziesiąt siedem osób.

W strukturze Towarzystwa działały trzy komisje: Komisja Badań nad Kulturą Warmii i Mazur (przewodniczący dr Jan Chłosta), Komisja Badań nad Współczesnością Warmii i Mazur (przewodniczący prof. Mirosław Laguna) oraz Komisja Historyczna (przewodniczący dr hab. Grzegorz Jasiński). Od października 2004 r. w strukturze Towarzystwa działa też czwarta komórka – Komisja Integracji Europejskiej (przewodniczący prof. Zbigniew Puchajda). Prace komisji koncentrowały się przede wszystkim na inicjowaniu prac badawczych i wymianie doświadczeń podczas sesji naukowych.

W minionej kadencji działalność Towarzystwa tradycyjnie przebiegała wielotorowo. Niezmiennie jego nadrzędnym celem było propagowanie szeroko rozumianej humanistyki, a zwłaszcza wiedzy historycznej, przede wszystkim dotyczącej Warmii i Mazur. Za priorytetowe uznano wspieranie badań naukowych oraz propagowanie ich rezultatów. Taki kierunek aktywności Towarzystwa Naukowego miał na celu promowanie głównie młodych naukowców.

Wyróżnić można cztery zasadnicze nurty działalności Towarzystwa Naukowego. Pierwszy to pomoc w uzyskiwaniu środków na badania naukowe. W minionej kadencji dzięki Towarzystwu Naukowemu zrealizowano dwadzieścia osiem zadań badawczych, w przeważającej części podejmowanych przez ludzi bardzo młodych. W wielu przypadkach były one podstawą prac doktorskich. Tematyka przedsięwzięć była niezwykle szeroka, niejednokrotnie wykraczała poza zagadnienia regionalne. Uzyskane fundusze były przeznaczane na wyjazdy do archiwów i zakup pomocy naukowych.

Drugim nurtem było inicjowanie i organizowanie sesji i odczytów naukowych, trzecim – udział wraz z Ośrodkiem Badań Naukowych, w wydawaniu książek, czwartym – konkurs na najwartościowsze prace młodych pracowników nauki. Nagroda im. Wojciecha Kętrzyńskiego za najlepsze publikacje przyznawana jest cyklicznie co dwa lata, począwszy od 1994 r. Wyróżniano badaczy, którzy nie ukończyli 35. roku życia. Nagradzano głównie historyków z Warmii i Mazur, ale też z Poznania, Kielc, Gdańska i Warszawy.

Najbardziej spektakularne inicjatywy Towarzystwa Naukowego wiązały się z organizacją konferencji naukowych i odczytów przez poszczególne komisje Towarzystwa. Istotne było popularyzowanie wśród ludzi młodych historii regionu. Tradycyjnie posiedzenia naukowe organizowano wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych, czasem też przy współudziale innych instytucji, m.in. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku oraz Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego. Szczególnego znaczenia nabrały interdyscyplinar-

ne sesje naukowe o zasięgu ponadregionalnym, często z udziałem gości z zagranicy oraz te organizowane cyklicznie, w których chętnie brali udział także ludzie nauki spoza środowiska olsztyńskiego.

Wśród tych szczególnie ważnych, zorganizowanych w minionej kadencji, wymienić należy konferencje poświęcone Ignacemu Krasickiemu (maj 2001 r.) oraz Johannowi Gottfriedowi Herderowi (październik 2003 r.), sesje na temat dziedzictwa kulturowego i jego wpływu na edukację regionalną (październik 2001 r. i wrzesień 2004 r.) oraz konferencję: „Onomastyka regionalna ze szczególnym uwzględnieniem Warmii i Mazur” (listopad 2003 r.). Ważna była też konferencja zorganizowana przez środowisko archeologów pn. „650-lecie Olsztyna. Zanim powstało miasto” (wrzesień 2003 r.). Zajmowano się również tematyką skomplikowanych procesów adaptacyjnych zachodzących w tutejszym społeczeństwie postmigracyjnym. Choć nie dominowały, to ważne były też sympozja odnoszące się do współczesności, np. „Wybrane problemy społeczno-ekonomiczne Polski północno-wschodniej” (grudzień 2003 r.).

Stale miejsce w pracach Towarzystwa znalazła tematyka związana z najbliższym sąsiedztwem – Obwodem Kaliningradzkim. Tym kwestiom poświęcono m.in. sesję: „Znaczenie kultury i nauki we współpracy polsko-kaliningradzkiej” (maj 2004 r.). Systematycznie tymi zagadnieniami zajmują się członkowie komitetu redakcyjnego miesięcznika „Obwód Kaliningradzki”, którego współwydawcą jest Towarzystwo Naukowe. W kwietniu 2002 r. Tadeusz Baryła (członek Zarządu Towarzystwa) i Wacław Hojszyk wzięli udział w zorganizowanej w Warszawie, staraniem Friedrich Ebert Stiftung dyskusji eksperckiej na temat „Nowe sąsiedztwo – nowe partnerstwo rozszerzonej Unii Europejskiej”.

W minionej kadencji istotne było zaangażowanie członków Towarzystwa Naukowego w prace związane z obchodami 650-lecia założenia Olsztyna, przypadającymi na rok 2003. W lutym odbyła się konferencja z udziałem autorów monografii miasta. Spośród członków Zarządu Towarzystwa Naukowego do Komitetu Honorowego wydawnictwa weszli m.in. prof. Stanisław Achremczyk, prof. Janusz Jasiński, mgr Władysław Ogrodziński i prof. Jerzy Suchta. Uroczystości rocznicowe poprzedziła akcja odczytowa popularyzująca dzieje miasta. Głównym akcentem roku jubileuszowego było wydanie obszernej pracy zbiorowej *Olsztyn 1353–2003*. Promocja publikacji odbyła się w salach olsztyńskiego zamku 5 lutego 2004 r., z udziałem m.in. prezydenta miasta oraz przedstawicieli władz wojewódzkich.

W szczególnie ważnych konferencjach, choć nieorganizowanych przez Towarzystwo, zarówno w Olsztynie, jak i poza regionem, niemal zawsze uczestniczyli jego przedstawiciele. Tak było np. podczas międzynarodowej konferencji naukowej „Dziedzictwo polsko-ukraińskie” w czerwcu 2004 r.

Wysoką rangę uzyskały sesje organizowane cyklicznie. Były to: „Między barokiem a oświeceniem (dotąd zorganizowano sześć sesji) oraz „Życie codzienne na dawnych ziemiach pruskich” (w 2005 r. odbyła się dziesiąta edycja konferencji). Materiały z tych spotkań sukcesywnie ukazują się drukiem. Od 2004 r. Towarzystwo współorganizuje cieszący się coraz większą popularnością cykl pod wspólnym tytułem „Olsztyńskie spotkania naukowe”. Dotąd odbyło się kilkanaście zebrań, w których udział brali zarówno naukowcy starszego i młodszego pokolenia z regionu, jak i spoza Warmii i Mazur. Ich tematyka, choć dotyczyła głównie spraw regionu, niejednokrotnie – zwłaszcza podczas gorących dyskusji – znacznie wybiegała poza kwestie lokalne.

Istotnym nurtem aktywności Towarzystwa Naukowego była działalność wydawnicza, połączona z akcją promocyjną, prowadzona w ścisłej współpracy z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego. W minionych czterech latach Towarzystwo współuczestniczyło w wydawaniu kwartalnika „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” oraz wspomnianego miesięcznika „Obwód Ka-

liningradzki”. Co roku ukazuje się „Biuletyn Towarzystwa Naukowego”. Ponadto Towarzystwo było współwydawcą książek, które ukazywały się w seriach wydawniczych: „Rozprawy i Materiały OBN” oraz „Biblioteczka Olsztyńska” (szczegółowe informacje na temat wydawnictw można znaleźć w informatorze oraz na stronie internetowej OBN: <www.obn.olsztyn.pl>).

Tradycyjnie Towarzystwo Naukowe im. W. Kętrzyńskiego prowadziło dynamiczną współpracę z różnymi instytucjami z kręgu nauki i kultury, a przejawiało się to zwłaszcza przy okazji organizowania sesji naukowych. Najbliżej pod względem organizacyjnym i merytorycznym Towarzystwo współpracowało z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego. Współdziałanie dotyczyło uzgadniania, planowania i koordynacji wszelkich zamierzeń, zadań badawczych, ich realizacji, a także wydawnictw i organizacji sesji, konferencji, odczytów i posiedzeń naukowych oraz promocji książek. Nie bez znaczenia dla Towarzystwa było wsparcie techniczne udzielane przez OBN.

W mniejszym zakresie, choć też owocnie, współpracowano z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie oraz Archiwum Państwowym w Olsztynie, Wojewódzką Biblioteką Publiczną, jak również z olsztyńskim Oddziałem Polskiego Towarzystwa Historycznego i jego kołem w Mrągowie. Korzystnie układała się współpraca z Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku. Okazjonalnie współpracowano też z władzami kilku miast regionu, nawiązywano kontakty z inicjatorami lokalnego życia naukowego w tych ośrodkach. Dotyczyło to m.in. Fromborka, Giżycka, Lidzbarka Warmińskiego, Mrągowa, Ostródy, Pisz i Reszla. Utrzymywano również kontakty ze środowiskami naukowymi z innych miast w kraju.

W minionej kadencji z powodzeniem podtrzymywano współpracę z Konsulatem Generalnym RP w Kaliningradzie, co pozwalało m.in. umacniać kontakty z kaliningradzkim środowiskiem naukowym. Kontynuowano również gromadzenie wydawnictw związanych z obwodem kaliningradzkim, nadal rozbudowując najbogatsze w regionie zbiory biblioteczne dotyczące tego obszaru.

W 2005 r. rozpoczęła się kadencja nowych władz Towarzystwa Naukowego. 30 maja w Domu Polskim, siedzibie Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, odbyło się Walne Zebranie Członków Towarzystwa. W wyniku tajnych wyborów w skład Zarządu weszli: Stanisław Achremczyk, Tadeusz Baryła, Grzegorz Białuński, Jan Chłosta, Janusz Cygański, Zoja Jaroszewicz-Pieresałcew, Grzegorz Jasiński, Janusz Jasiński, Władysław Ogrodziński, Tadeusz Oracki, Krystyna Stasiewicz, Jerzy Sikorski i Jerzy Suchta. Do Komisji Rewizyjnej wybrano: Alfonsa Bobowika, Romualda Odoja i Joannę Szydłowską, a do Sądu Koleżeńskiego: Stanisławę Badowską, Zbigniewa Kudrzyckiego i Józefa Plebana.

Po ukonstytuowaniu się Zarządu ogłoszono, że prezesem Towarzystwa została prof. Krystyna Stasiewicz. Na wiceprezesów wybrano: prof. Tadeusza Orackiego i prof. Jerzego Suchtę oraz mgr. Władysława Ogrodzińskiego, który jednocześnie został sekretarzem Towarzystwa. W prezydium znaleźli się też: prof. Stanisław Achremczyk, dr Jan Chłosta i mgr Janusz Cygański.